

มันฝรั่ง : พืชสำคัญ

มันฝรั่ง (*Solanum tuberosum*) มีชื่อในภาษาอังกฤษ ธรรมดาๆ ว่า potato ซึ่งคำๆ นี้มาจากคำว่า patata ในภาษาชาวอินเดียนที่อาศัยอยู่ในทวีปอเมริกาใต้ เมื่อนายพล Francisco Pizarro แห่งสเปนพิชิตเปรู ได้สำเร็จ ในปี พ.ศ. 2073 กองทัพสเปน ที่มุ่งมันจะครอบครองทองคำและ อัญมณีอันล้ำค่าของอารยธรรม Inca

หาได้สนใจใยดีกับมันฝรั่ง ซึ่งเป็นพืชท้องถิ่นที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในแถบเทือกเขา Andes ของประเทศเปรูไม่ มาบัดนี้อาณาจักร Inca ที่ยิ่งใหญ่ได้สูญสลายไปจนสิ้นแล้ว สเปนก็ได้สูญเสียความเป็นมหาอำนาจไปแล้วเช่นกัน แต่มันฝรั่งแห่งเปรูได้กลายเป็นพืชที่ยิ่งใหญ่ และมีความสำคัญมากที่สุดในโลก ทุกริกมันฝรั่งผลิตมันฝรั่งปีละ 300 ล้านตัน ครึ่งหนึ่งของมันฝรั่งที่ปลูกได้ จะถูกนำไปเป็น

อาหารโปรตีนสำหรับสัตว์ เหล้าวีอดก้า แป้ง กาว น้ำมันเชื้อเพลิง และสีย้อม ตำนานเล่าว่ามหาโจร Dillinger ได้แกะมันฝรั่งเป็นรูปปืนแล้วใช้สีย้อมทามันฝรั่ง จนทำให้ดูเหมือนว่าเป็นปืนจริงเพื่อนำมาขู่มายา ทำให้เขาหลบหนีจากคุกได้

มันฝรั่งเป็นพืชที่สามารถให้ผลเร็ว ถึงแม้จะปลูกในพื้นที่ขนาดเล็กๆ มันก็ให้ผลผลิตเท่ากับข้าวที่ขึ้นในพื้นที่ที่มากกว่าถึง 2 เท่า มันทนสภาพดินฟ้าอากาศได้ทั้งร้อนและหนาว จึงทำให้สามารถขึ้นได้ดีบนพื้นที่ในบริเวณเทือกเขา Andes ที่สูง 12,000 ฟุต และที่ๆ อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล เช่น ในประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ นักโภชนาการรู้ว่า โปรตีนที่ได้จากมันฝรั่งมีคุณภาพดีกว่าโปรตีนที่ได้จากพืชอื่นๆ เช่น ถั่วลิสง มันฝรั่ง 100 กรัม ให้พลังงาน 85 แคลอรี 99.9% ของผลผลิตไม่มีไขมัน มันฝรั่ง ยังมีธาตุแคลเซียม โบแทสเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก ไอโอดีน แมกนีเซียม กรด folic และวิตามิน C, B-1, B-2 จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่าเหตุใดก็ปตันเรือในสมัยก่อนจึงนิยมขนมันฝรั่งไปด้วยในการเดินทางไกล ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันกลาสีมิได้เป็นโรคเลือดออกตามไรฟันนั่นเอง การที่มันฝรั่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูงเช่นนี้ นักโภชนาการจึงมีความเชื่อว่าหากใครต้องตกอยู่บนเกาะร้าง และเขามีมันฝรั่งจะปลูก เขาจะมีวันรอดอาหารตาย

เมื่อ 6,000 ปีก่อนคริสตกาล ผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเทือกเขา Andes ปลูกมันฝรั่งเป็นอาหาร ชาว Inca บริโภคมันฝรั่งเป็นอาหารหลัก โดยนำมันมาตากแดดให้แห้งแล้วบด ให้ละเอียดเป็นแป้ง Sir John

Hawking เป็นบุคคลแรกที่นำมันฝรั่งมาปลูกครั้งแรกที่ไอร์แลนด์ในปี พ.ศ. 2108 ชาวสกอตเคยปฏิเสธไม่ยอมบริโภคมันฝรั่ง เพราะถือว่ามันเป็นผลไม้ป่า จากการศึกษาที่ค้นคว้าพบเบ็ดไม่เคຍเฉยถึงผลไม้ชนิดนี้เลย มาบัดนี้ มันฝรั่งเป็นพืชที่ทั้งโลกคนรู้จัก และยอมรับแล้ว

สถาบัน International Center for Potato Research ที่กรุง Lima ประเทศเปรู เป็นสถาบันวิจัยมันฝรั่งที่ใหญ่ที่สุดในโลก สถาบันแห่งนี้มีเจ้าหน้าที่และนักวิจัยรวม 600 คน ได้รับเงินงบประมาณปีละ 525 ล้านบาท ทำหน้าที่ค้นหาสายพันธุ์มันฝรั่งชนิดใหม่ๆ หาวิธีปรับปรุงกระบวนการที่จะทำให้มันฝรั่งให้ผลเร็วขึ้นและมากขึ้น ทยายต่อต้านศัตรูที่จะมารบกวน รวมทั้งเปลี่ยนแปลงสายพันธุ์เพื่อช่วยให้มันสามารถเจริญเติบโตในสภาพดินฟ้าอากาศที่ “ไม่ปกติ” อีกด้วย H. Zandstra ผู้อำนวยการสถาบันมีความประสงค์จะทำให้มันฝรั่งเป็นพืชของคนยากจนที่อาศัยอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วโลก เขายังมีแผนการจะให้สถาบันของเขาเป็นพิพิธภัณฑ์อนุรักษ์สายพันธุ์มันฝรั่งทุกชนิดในโลกอีกด้วย

ในอดีตชนเผ่า Inca ไม่เคยรู้จักยีน (gene) ของมันฝรั่ง แต่เขาก็รู้ว่า หากต้นไม้ที่ให้อาหารหลักแก่พวกเขาไม่ได้รับการดูแลรักษาที่ดี มันจะสูญพันธุ์ ดังนั้น เวลามีเทศกาลในนคร Cuzco รัชสมัย Inca จะทรงสดมภ์อ้อนวอนพระเจ้าเป็นเจ้าของให้คุ้มครองมันฝรั่ง

พระเจ้าคงมีจริง เพราะทุกวันนี้ใครพูดถึงชา เขาก็นึกถึงจีน หากใครพูดถึงมันฝรั่ง เขาก็นึกถึงเปรู ครับ